

KARTOGRAFIJA ZA OPTIMIZEM

CARTOGRAPHY FOR OPTIMISM

Joc Triglav

1 UVOD

To jesen sem se doma ob večerih ukvarjal z zgodovino našega katastra, v službi pa predvsem z njegovo prihodnostjo. Neposreden povod za ukvarjanje z zgodovino katastra je seveda 200-letnica franciscejskega katastra, ki jo proslavljamo prav v dneh izida te številke Geodetskega vestnika. Razlog za ukvarjanje s prihodnostjo katastra pa je bila prevedba obstoječih stavbnih katastrskih vrst rabe v »221 zemljišče pod stavbo – ZPS«, ki je na Geodetski upravi RS potekala to jesen.

Kot geodeti dobro vemo: ni katastra brez kartografije in načrtov. To dejstvo je bilo nesporno ugotovljeno pred stoletji in ima vsaj enako veljavo tudi danes. In prav to dejstvo mi je omogočilo, da katastrske kartografske podatke s kančkom domišljije vidim in gledam tudi v malo drugačni luči. Dva takšna primera, ki sta mi bila v veselje in mi vzbujata optimizem, vam predstavljam v nadaljevanju.

Opomba: Toplo priporočam bralcu, da si slike v članku ogleda na spletni strani <http://www.geodetski-vestnik.com>, kjer so objavljene v barvah. Črno-bele slike v tiskani izdaji revije, ki jo držite v rokah, vam lahko ponudijo le sive občutke.

2 PRIMER IZ BELE KRAJINE

Konec junija letos, ob razglasitvi odločitve mednarodnega arbitražnega sodišča o državni meji med Slovenijo in Hrvaško, so bili v medijih izpostavljeni nekateri primeri določitve »nerazumljivo zapletenega« poteka državne meje. Eden od takih je Brezovica pri Metliki v Beli krajini. Državna meja je bila tam določena po katastrskih mejah. Razlog za vse tiste zareze, zavoje in enklave na državni meji je torej treba poiskati pri viru, tj. v arhivskih katastrskih načrtih. Na spletni strani Arhiva RS sem poiskal katastrske načrte franciscejske izmere dežele Kranjske iz leta 1824 za katastrsko občino Grabrovec, v kateri leži območje Brezovice. Posamične detajlne liste katastrskih načrtov sem poravnal s koordinatno mrežo in jih obrezal, tako da sem odstranil izvenokvirno vsebino načrtov. Nato sem tako obrezane liste združil v mozaik, da bi videl širšo sliko obmejnega območja (slika 1).

In glej, res, na dveh svetlo obarvanih »praznih« območjih katastrske občine Grabrovec je vpisana navedba, da so parcele obdavčene k cesarsko-kraljevemu Slunjskemu mejnemu regimentu in vključene v

občino Grabrovec (nem. *Gemeinde Grabrouz*). Slunjski mejni regiment je bil del okraja Žumberak (nem. *Sichelburg*), katastrska občina Grabrovec pa je spadala v novomeško kresijo.

Slika 1: Katastrski načrt franciscejske izmere katastrske občine Grabrovec iz leta 1824 (vir katastrskih načrtov: Arhiv RS – Franciscejski kataster dežele Kranjske, Novomeška kresija, k. o. Grabrovec, <http://arsq.gov.si/Query/archivplansuche.aspx?ID=9512>).

Ko sem sliko pogledal, mi je takoj priklicala podobo dobrovoljnega in nasmejanega kužka foksterijerja. Malo sem pobrskal po spletu in hitro našel sliko kužka, katerega glava je precej ustrezala kartografski podobi obmejnega dela k. o. Grabrovec (slika 2).

Slika 2: Kužek vrste foksterijer, kandidat za primerjavo z arhivskim katastrskim načrtom k. o. Grabovec (vir slike: <http://petcollectionworld.com/dog/fox-terrier-review-and-wallpapers/attachment/wire-fox-terrier-puppy-picture/>).

Kužek na sliki sicer deluje precej resno, ampak to sem pripisal ograji v ozadju slike, ki omejuje njegov svet prostega gibanja. Z mejami in ograjami na njih namreč nimajo težav samo ljudje. Za moj namen primerjave s katastrskim načrtom me je zanimala le kužkova glava, zato sem naredil izrez samo s kužkovo glavo (slika 3a) in ga obdelal s slikovno funkcijo zaznave robov (angl. *edge detection*), da bi zajel osnovni obris (slika 3b).

Slika 3:

- a) levo – izrez kužkove glave iz slike 2,
- b) desno – osnovni obris glave, pridobljen iz slike 3a s slikovno funkcijo zaznave robov.

Sledil je zadnji korak preveritve podobnosti, ki je prikazan na sliki 4.

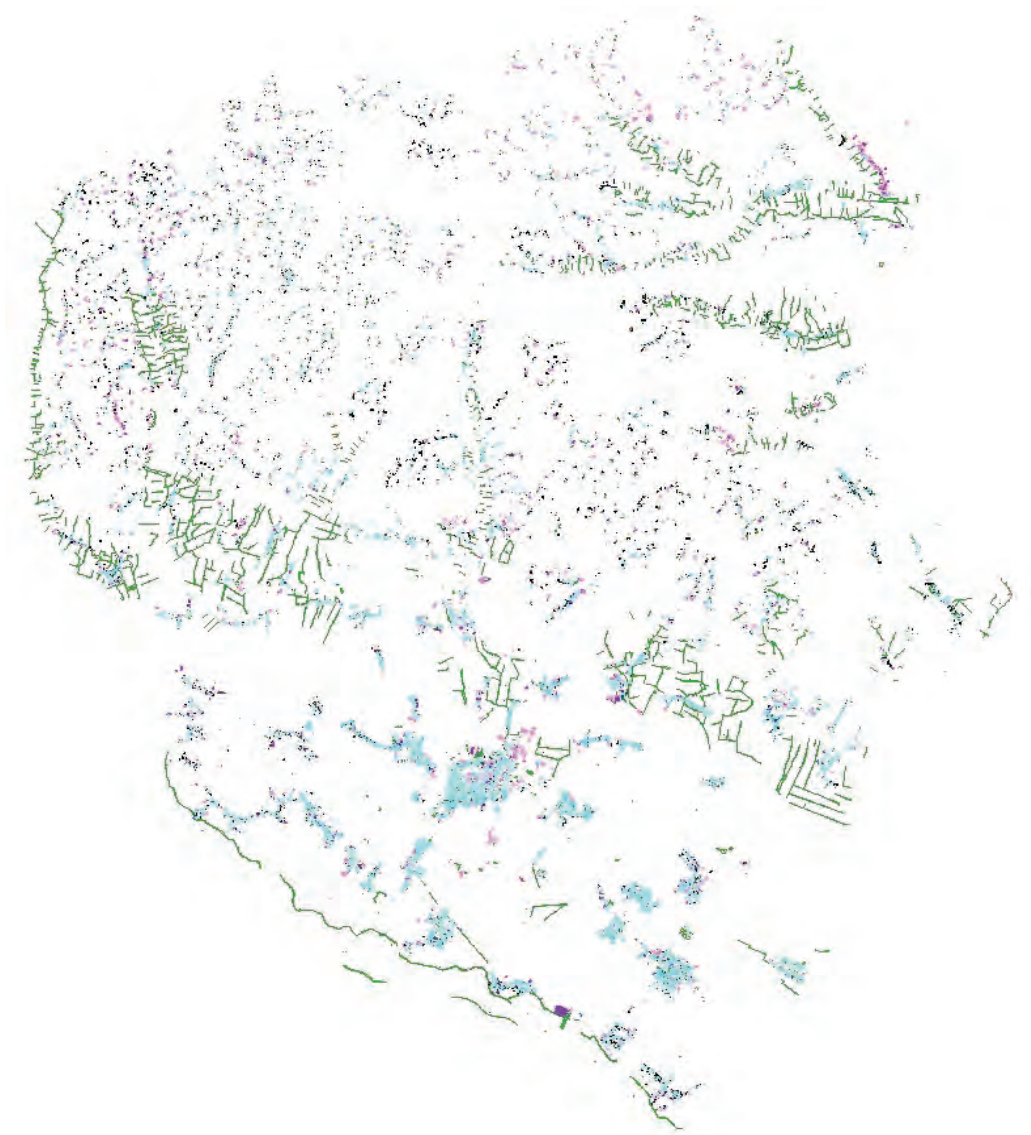
Slika 4: Kombinirani prikaz obmejnega predela k. o. Grabrovec in glave kužka foksterijerja s slike 1 in slike 3b. Kužkov »kartografsko podprt« širok nasmeh vzbuja optimizem.

Kot vidite, podloženi katastrski načrt prej resnemu mlademu foksterijerju prav z eno od enklav pričara širok nasmeh skoraj do ušes. V tej skladni optimistični podobi vidim namig na dober obet, da bomo tudi mi in naši sosede Hrvati zmogli z dobro voljo ter z obojestranskim geodetskim znanjem in izkušnjami uresničiti odločitev arbitražnega sodišča in vzpostavili državno mejo v naravi na najboljši mogoč način.

3 PRIMER IZ PREKMURJA

Kot sem omenil na začetku, je letošnjo jesen na Geodetski upravi RS potekala prevedba stavbnih katastrskih vrst rabe v »221 zemljišče pod stavbo – ZPS«. Za območje geodetske pisarne Murska Sobota je bila izvedena v dveh krogih. Končne rezultate prevedbe sem si takoj po prejemu podatkov grafično ponazoril za vseh 135 katastrskih občin geodetske pisarne Murska Sobota, pri čemer sem z različnimi barvami prikazal posamezne kategorije prevedbe stavbnih katastrskih vrst rabe. Sliko sem si za analitične potrebe seveda podrobno ogledoval »od blizu« in jo primerjal z grafiko katastrskih prikazov posameznih katastrskih občin ter prišel do zanimivih ugotovitev, vendar to ni predmet tokratnega zapisa.

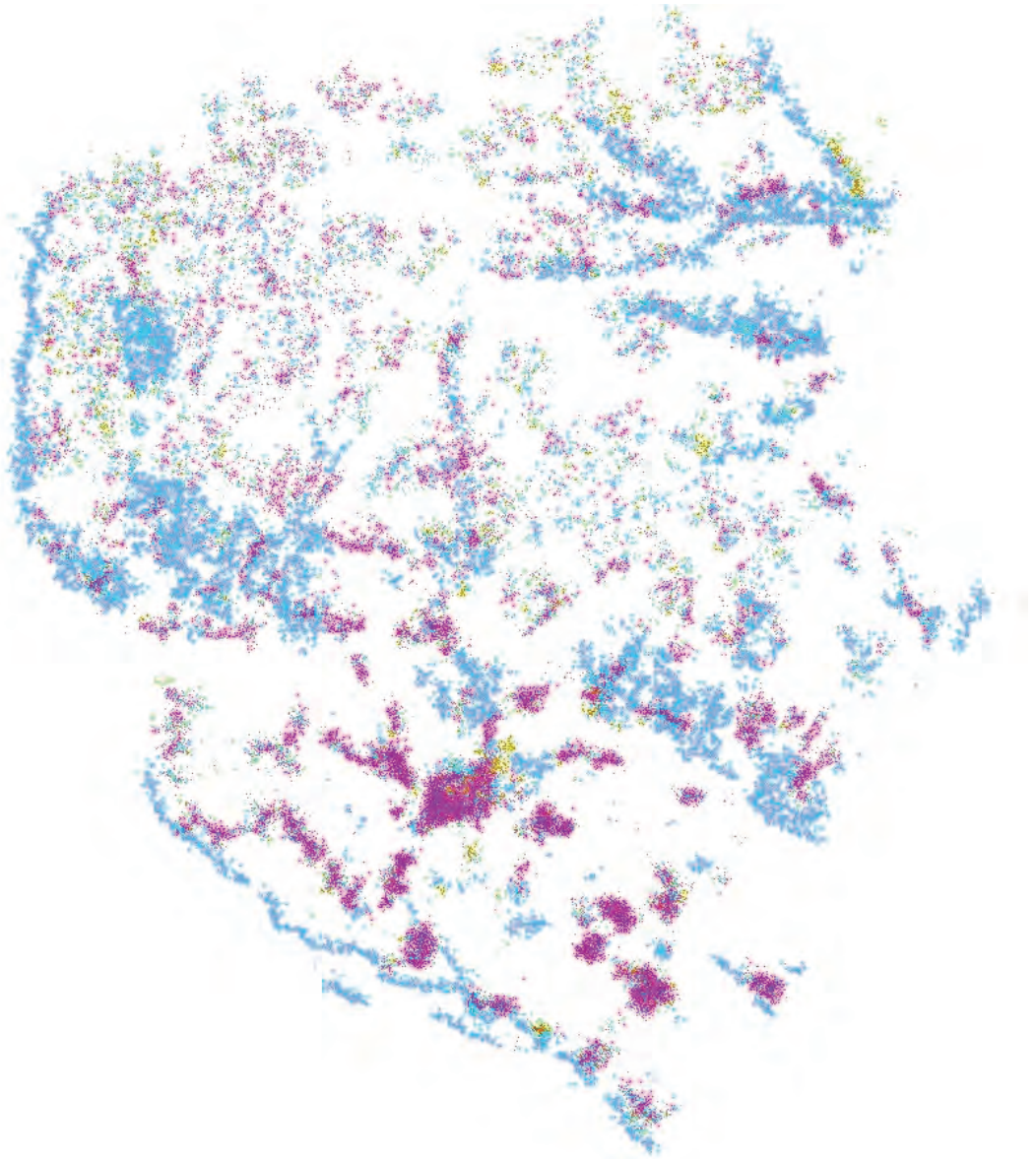
Zanimiva je namreč slika kot celota, tj. slika območja geodetske pisarne Murska Sobota s prikazom razporeditve prevedbe stavbnih katastrskih vrst rabe. Ko sem namreč s funkcijo »zoom all« pogledal celo sliko stavbnih rab na območju geodetske pisarne, sem lahko opazil izrazit profil kuštrave glave fanta s koničastim nosom in trmasto brado (slika 5).

Slika 5: Prikaz kategorij prevedbe stavbnih katastrskih vrst rabe za območje geodetske pisarne Murska Sobota. »Točkovno« so v tem prikazu označene stavbe različnih kategorij prevedbe, linijski objekti v prikazu pa so protipoplavni nasipi in melioracijski jarki (= vrsta rabe »205 – funkcionalni objekt«).

In čeprav orglic res ni videti na sliki, mi je ob tem od nekod prišla na misel še krasna stara pesem Alfija Nipiča o kuštravem fantu, ki sleherni dan na ulici igra na orglice in poje o času, »... ko ljubezen vladala bo svetu vsem, vladala bo vsem ljudem ...«. Pesem je že prava, manjkajo pa še prave barve.

Da bi dobil »polnejšo« in hkrati bolj »točkasto« sliko prevedbe, sem uporabil slikovno funkcijo eksplozije (angl. *explosion*). Ker je ravno praznični čas – saj veste, proslavljamo 200 let franciscejskega katastra in še novo leto je tu –, sem točke v sliki obarval v barvah prazničnih lučk (slika 6).

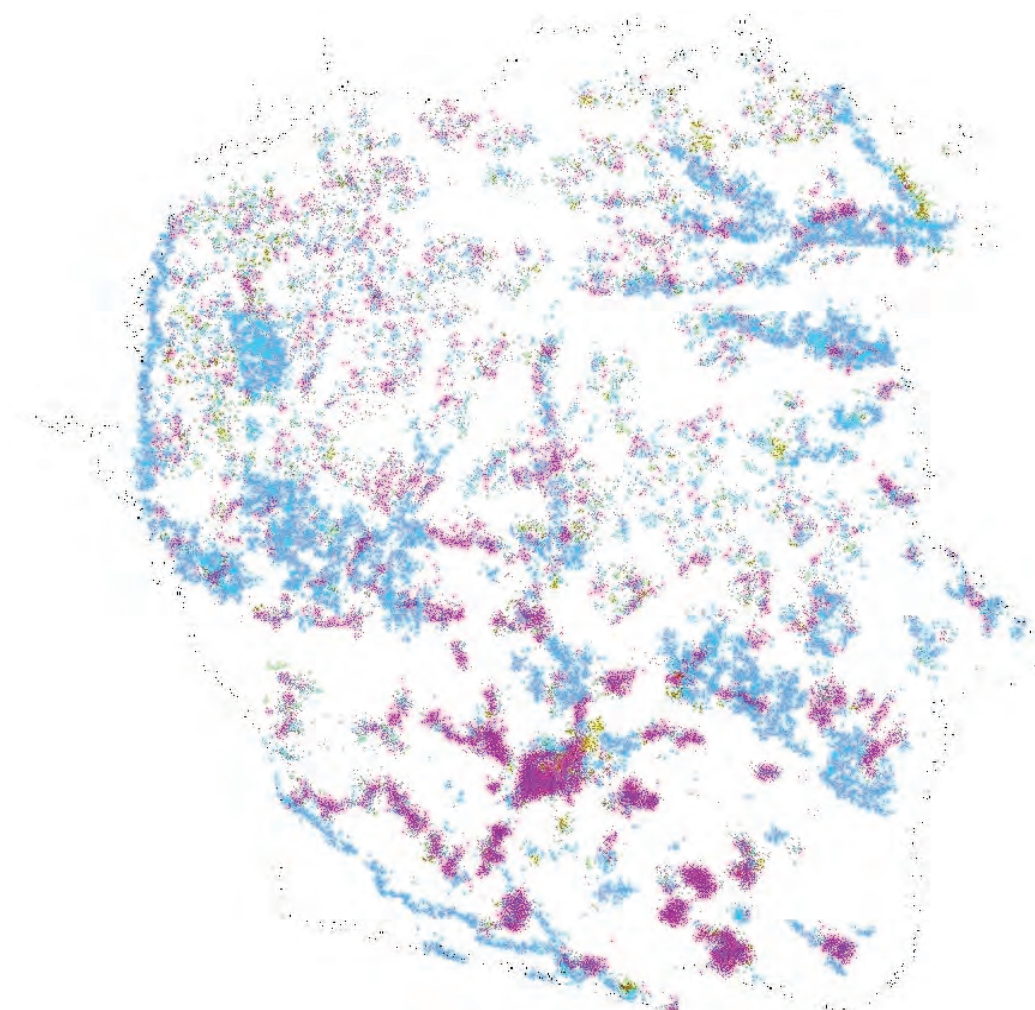

Slika 6: Grafika slike 5 po uporabi slikovne funkcije eksplozije in prilagoditvi barvne skale na barve novoletnih lučk.

Nato sem takšno sliko združil z obrisom glave kuštravega fanta (slika 7). Rezultat opisanega postopka si lahko ogledate na sliki 8.

Slika 7: Obris glave kuštravega fanta.

Slika 8: Združena grafika slike 6 in slike 7.

4 SKLEP

Sklep glede tega nenavadnega slikovnega zapisa pravzaprav prepuščam bralcu. Z gornjima primeroma sem le želel ponazoriti, da lahko v kartografskih prikazih, pa najsi bodo prastari ali naj sodobnejši, s kancem domišljije vidimo veliko več kot le to, čemur je kartografski prikaz v osnovi namenjen. Če se potrudite, da je vaša domišljija pozitivno in optimistično naravnana, boste v kartografskih izdelkih poleg novih pomenov vedno lahko našli tudi spodbude za odprt pozitiven odnos ne samo do stroke in svojih sodelavcev, temveč do soljudi nasploh. V skritih kotičkih optimizma in pozitivne domišljije boste odkrili možnosti za dobre in učinkovite rešitve tudi na videz nerešljivih težav. Vzemite si čas za podrobnosti, vsekakor, a pri tem nikar ne pozabite na celotno sliko!

Samo pomislite: dobrodušni nasmejani kužek nakazuje smer rešitve navidezno težkih mejnih problemov, namesto suhoparne prevedbe stavbnih katastrskih vrst rabe pa si lahko pričarate na desetisoče prazničnih lučk in zraven še krasno pesem o ljubezni »v svetu vsem«. Če še niste, poskusite kdaj tudi sami. Predstavljena primera sta vam lahko pri tem le v spodbudo. Optimizem in domišljija, ki ju boste uporabili pri svojem delu in razmišljanju, vam bosta odpirala vedno nove slike in nove poti ter dajala ton vašim odločitvam. Sicer to običajno ni in tudi ne bo enostavno opravilo, a zagotovo je vedno zanimivo, dobro za vaše počutje in praviloma tudi strokovno koristno!

Dr. Joc Triglav, univ. dipl. inž. geod.
Območna geodetska uprava Murska Sobota
Lendavska ulica 18, SI-9000 Murska Sobota
e-naslov: joc.triglav@gov.si